

Altyn kündük niredekä? / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 26 января, 2025

Altyn kündük niredekä? / hekaýa ALTYN KÜNDÜK NIREDÉKÄ?

Biz kakamyzyň öñünden hemise-de ylgaşyp çykardyk. Kakam dynç gündünde, azardan bibazar günlerem şäherden gelýändir. Gyzar ikindin ala köpek ürer-de, allaowarra tutdyrybiýr. Ol ilki görer ýa-da duýar. Bizem yzynda sürrek. Hol, ala meýdandan eşeklije kakam gelýändir. Horjunyň iki gözem pökgerip görner. Onda kökemi, diş-diş kant, kemputmy, horaz süýji, içi ýüplüklije nabatmy, künjili sekerek. Käte gyzoglany monjuk bilen begendirse, erkek oglanlara çakgyjykmy-pökgi sowgat biýr. Boş gelmez. Bidäne kişmişmi-erik kişdesi bilen agzy süýjeder, garaz horjyny odyk-budujak zatlydyr.

O saparam kakamyzy ara alyp gaýtdyk. Öñinde küýzä meñzeş daşy saply bir zad-a bar. Ony özimden iki ýäs uly agama berip, eşekden düşmän:

– Sakla! – diýdi.

Horjyny özi düşürdi. Bu gözegine birimiz ýapyşdyk weli, agyr ekeni. Öye özi göterip gelen kakam dyz epip-epmänkä gözlerini tegelesip duranlara gözhaky paýlady. Öñler owyrdymyzy dolduryp, berenini gysymymza gysyp eñiberýän bolsak, bu gezek

onyň bilen ötägitmedik. Iki gözimiz horjynda, daşy mata gaply zat nämekäň diýyärdik. Kakam horjynyň iki gözeginem çözdi. Orta dökdi. Shaý. Her hili.

Bilezik, dagdan, düwmeler, at göwüsbendi, tumar. Kümüş kemer. Tirli kysym simu-zer bil guşak. Bir agama kümüş kemeri uzatdy.
– Seňki. Dakynyber!

Beýleki aga ýüzi bürgüt nyşanly, kemer diýseň ýasy kemer, guşak diýseň, donyň, ezýaka köýneginiň üstinden guşanybermeli guşagy berdi.

– Seňki. Ýitiräýme, gaçyraýma, ogurladaýma. Ikiňiziňkem gymmatbaha. Nesip etsin!

Gyz doganlarymyza-da at tutdy, shaý sep bilen begendirdi. Boýnumy sallap duranymy görendir-dä, maňa:

– Ýanjagazyma gel, oglum! – diýdi. Gapdalynnda oturtdy. – Boýnyň burulmasyn, körpäm. Hemise paýlanyşygyň soňyna galaýyaň. Zyýany ýok! – Hälki gaby açdy. Kündük! Lowurdap duran kündük. Elinme tutdyrdy. – Bi-de seňki. Sen ýurt eýäm. Şumat gadyryny bilmersiň, ulalaňda bilersiň. Ejeňden, kakaňdan deňsiz-taýsyz ýadygärlikdigne soň düşinersiň. Bu satylmaly zat däl. Pula mätäjiň biri bazara çykarypdyr. Menem lomaý töläp aldym. Ölinçäk ejeň ikimiziňki, soň seňki. Aýa, aýawly sakla. Eneden miras türkmen haly, ussa atadan miras gural-esbap, zer kündik, satylýan däldir, öýüň, ojagyň bezegidir. Pugta ýadyňda sakla.

Agalarym kümüş kemerlerini güjeňleşip heşelle kakyşyp gitdiler. Ullakan bolsamam kakam meni dyzynyň üstünde oturtdy.

– Tükmen öýiniň teblesinde at kişñese, şol öy döwletlidir. Türkmen tüneginiň dulunda türkmen halysy düşelse, şol tünek ata-baba ýalkawlydyr. Türkmen aga öýinde Gurhan saklasa, onuň ömri nur-imanlydyr. Türkmen agaň öyi dutarly bolsa, ol toýlytomaşalydyr.

Kakam meni dyzynyň üstinden düşirip, saçak başynda otyrtdy.

– Şu desterhan, oglym, hanlaryň hany. Gory kendirikde. Tüweleme, biziň başymyz kän, saçagymyz bir, rysgallylygyň alamaty. Üýsip bir tamdyrda nan ýapylsa, agzybirlik, bir saçak başyna ýygnalyp, tagam iýilse, bereketlilik, jebislik.

Kakam kündüğü ortarada goýdy.

– Şu kündüğüň täsinligi barada soň aýdaryn.

– Ine, şu süreler, wah okap bilemok-da, Gurhany hatym edeni getirip okadaýmasam. Şonda senem ýanymda otyrarsyň, keramatyna göz ýetirersiň. Bar, öz eliň bilenjik sandyga sal häzir.

Men ony demir sandygmyza salyp gulpladym, açary ejeme berdim. Ýöne täzeden elime alyp görmesem ynjalmadym. Ýene ejemden açary alaga-da sandygy açdym. Kündügi çykardym. Yaňam intipis etmedik zadym – kündük boýdan-başyna altyn öwüşginli. Öyiň törinde goýyp, bosagadan synladym. Öwsün atyp dur, Günüň şöhlesi düşýär weli, hut altyn gupba şekilli. Gelip ýakyndan syn kyldym. Gözüm gamaşdy. Hüjre-hüjre ýazgy. Arman, kakam ýaly menem okap bilemok. Başujumda goýup gördim. Lowurdysy süñňume ornaýan ýaly. Kakamyň keramat diýmesimikä? Aýaguçdan syn etdim. Ýalkymy duly doldyrdy. Elimde göterip, eýlák-beýlák gezmeledim. Onuň bilen, meniň bilen bir nepislik aýlanyp duran kibi! Kakamyň «Durşyna dogaýylyk» diýmesimikä? Men beý diýmesine düşinemok ahyry, hatda-da okadaryn diýdi weli, haçan okatjakka? Bu ýazgylar süremikä, dogamyka?

Agşam ýassygymyň ýanynda goýyp gysardym. Öý ýap-ýagty. Gije aýakýoluna çykylanda çyra ýakmasyz. Penjireden düşýän Aýyň ýsygy bilen bâýlaşýar.

Ertesi namaz wagty kakamyň sesine oýandym. Seretsem, kündük ýok. Laňña galxdym. İçki bosagaň sag gapdalynda duran ekeni. Kakam kündükde täret kylypdyr. Kakamyň ykaraty bilen kündük aralykda gözimi ýumdyň, namaz törden süñňümde ýakym döretse, kündük bosagadan nur sepeleyän ýalydy. Kündük, kakam, namazlyk barada oýlanyp ýatdyň. Kakam öýde baş wagt namazyny okardy, şähere-ojara, bazara, söwda-satyga gidende irden, ýassyn eglip galsa, arasynda göýbererdi. Oraza tutardy, ýaramasa berjaý etmezdi. Dindar däldi, dine ynanardy. Gurbanlygy sypdymazdy. Soýlan janlyň damak ganyndan maňlaýmyza degrerdi, yrymdygny bilsemem, manysyny bilemokdym. Hepdede bolmasa-da, aýda jumalykda mollı çagyryp, ölen- ýitene aýat okadardy.

Kakam mollı agany nahara çagyrdy. Ýegen sopy diýilýän aýat, töwire, sadaka, degsine ýarap ýören takwady. Ady ýegenmi ýa hemmäniň dilinde ýegenmi, gürzelek sakgally, boýy kelteräk pyýadanyň süñňi ýeňildi, ýassyk ýassanmaz, aýbogdaşyny gurar. Kakam bilen deň-duş, obadaşlaryndanam dostlygy ileri. Ikisi çay başında geçmişden, bu günden ümmüldeşer otýrar. Ikisiniňem bar pişesi gök çay. Kakam ýuwanrak içse, Ýegen sopy ajyrak içer, öler aşam nabat. Her gelende-de ak ýaglyga nabatdan esli dolap goltygyna gysdyrar weli, telim öwre gaýtalar.

– Taňryýalkasyn, Şämi, döwlediň artsyn, bizi sylany huday sylasyn!

Ol kakama Şämi diýse, kakamam oňa Ýegen sopy diýerdi. Biziň

dilimizde Sopy aga. Sopy aga kakam bilen, baý, degserd-ä. Kakamyň iki aýaly bardy. Tünek aýra bolsa-da rysgymyz birdi, ejemem, ejeligimem, bir garyndan bolanu-öweý doganlarymam agzybirdi. Iki aýallylygy üçinem, gurplylygy üçinem kakam silterlenen ekeni, hatda agyr maşgalasy bilen Kawkaza sürgünem edilen. Gelip, ýene kümüşçi, zergär bolyp, özini tutupdyr. «Otyzynjy ýyllaryň ýüzüne köz degsin» diýyän kakam, senedi gysylsa-da, ussaçylyk etdirmejek bolyp, ysyrgana-ysyrgana, ýokara ýamanlaşyp ýorenleriň garagyny para-peşgeş bilen ýapyp ýoren kakam soňky döwirlerde biraz ýazylyp-ýaýrapdy. Onyňam öz sebabı bardy. Baba Agajan atly garyndaşymyz raýon içeri işler böliminiň naçalnigi bolan gününden çekelenmeden eñegimiz dynaýdy. Biz oña «Baba daýy» diýip ýüzlenerdik. Ol bolsa: – Men size daýy däl inilem, uýalam – diýerdi, – Baba kakaňyz men. Şamy kakam bilen Agajan doganoglan. Onsaň nireden daýy bolýan, akg a boryn- a.

Baba kaka kakamy biçak gowy görerdi, toýymyzy, ýasymyzy sypdyrmazdy, etli-ganly, daýaw adamdy, meýlis halardy, maýor derejelidi. Şol wagtyň dili bilen aýtsam, milisiýa formalydy, ýan sapançalydy. Ol geldigi kolhoz başlygam, arçynam peýda bolybiýrdi. Kakamam janly soýyp hezzetlärди. Onuň hemsäýasynda kakam arkaýyn namazam okap, kümüş, gyzyl, şay-sep söwdasynam eder, öye molla, ahunam çagyRAR. Ýegen sopyňam aýagy öýmizden çekilmmez.

-Seňkä gelsem, bir ýasaýan – diýerdi bende. Ýetde-gütdelikden zeýrenerdi, gol doly maşgalasy bir öziniň köroňňutly daýhan günemasy Sopy aganyň boýnynady. Aýalynyň... ony köp agzardy. Iki ejemiň iki ýerden biş-düşde hozanak bolyp ýorşüne:

– Şämi, sen bagtly adam. Iki aýalyň ba – diýmesem bar.
Kakamam wäsisirär.

– Ýegen sopy, bu günüň öñinden düýn gaçmaly, ertäň aladasyny bu gün etmeli. Ýeke aýal alypsyň-da, hor bolyp ýörsiň. Wagtynda ikisini alan bolsaň biri olse-de, beýlekisi galardy. Ýatan ýeri ýagty bolsyn bendäň.

– Ana, şony etmändirin.

– Indem giç.

– Giç kemi ýok, Şämi.

– Aý, hawa-da, öñini gorip gelen bamý, pahyr boljagyny näbilsin bendesi, Alla bilmese. – Gaýrat et, Ýegen sopy, ýekelik Hudaýa ýagşydyr weli, nätjek başa geleni çekmeli, tüweleme, ogul ýerinde ogluň, gyz ýerinde gyzyň bar. Hernä wagtynda dogyrdyp

ýetiþipsiň. – Sopy aga kakamyň ýarym oýyn, ýarym çynyny gaty görmez, söhbetden, nabatly çaydan, teýli nahardan aňyrsyna il gondyrar otyrar...

Kakam bu gezegem maňa:

– Hany oglym, täze kündükde Ýegen sopyň eline ýylajyk suw akyt! – diýdi.

Men şol kündükli, legenli Ýegen sopyň öñinde taýyn. Şonda oglanlyk edäýipdirin, kündügi bir elim bilen tutyp. Sopy aga ýuwaşja käýindi.

– Kündügi hergiz iki el bilen tutgun. – Şowarak gözü kündüge dikildi. – Aperin! Aperin! Täsin! Täsin! – El ýuwup boldy-da:

– Hany, bări al, oglum, bul ýagşyzada gören gadymyýet mirasy – diýdi.

Kündügi usully äberdim. Ony üç mertebe maňlaýyna degirdi, üç mertebe öpdi. Bagryna basaga-da, öñki ýerine geçdi.

– Şämi, Şämi, bahasyna ýetme ýok muň. Jemşidiň jamy ýaly bir zat. – Eýlesine bir öwirdi, beýlesine iki. Elinden goýasy gelmedi. – Boýdan-başyna süre, doga, arap hatynda.

– Göziň alýamy?

– Ýagdaýly.

– Sowadyň?

– Ýabygorly.

– Onna-da?

– Synanşaýyn weli, başardaýsa... – Birsalyň dodagyny müňküldedip otyrdy, harplary goşýarmy, sanaýarmy. Içinden hetjikledi. – Bul, bul, Alham, Alham dogasy. – Sesini gataltdy. – Hut özi. – Gapdalındaky ýazga geçdi, sakyndy, sakawlady, ýuwdundy. – Bul Iman getirme meleklerin ,ýagny ki perişdeleriň atlary. Kündüge çokynyp otyrdy. – Bul, Şämi, muň belany gaýtarar, işikden girjek şeýtany yza testir bul, penjireden sümüljek seriň öñini alar, bul haramy kowar, halallyga ündärki, ýylanyň içýanyň gözini gapar. Gurhan aýatlaryndan süre-sokma bul. Arwah-jynlary bări sekdirmez bul, sadagasy boldygym. – Bu diýmä derek bul diýip geplegiç Sopy aga ýene «Bismillahy rahman rahym» diýip ör turdy, kündügi sandygyň üstüne galdyrды. – Bul, Şämi, keramat, juda sünni, nepis, altynadan, zerden sen habarly, gözli-başly, süre, dogasyny men aňan bolýan.

– Durky kümüş, zer, gulpam, jürnigem zer. Oňa sekim ýok. Oýulyp ýazylan dogalaram altyn. Ony garasuw bilen barlap gördim, uýtgänok, mis bolsa garasuwa ýukalyp bozulardy, eger-eger mizänogam.

Sopy aga ýürekden nygtaty.

– Synja kylaňda ulalgyn, Şämi, jumalykda ulalgyn, aýada, töwire ýarasyn, tebärek çykylanda, Gadyr gijesinde, agzaçarda, gurbanlyk günlerinde peýdalangyn. Oda tutmagyn, ogluňa-gyzyňa sarga, içi suwly durmasyn, hatynlaryňa tabşyr. Adamlaryň içini bilip bolmaz, her öňyetene rowa görme, dilege berme, ýokuş görse-de, ol-bi, zada çalyşmasyn senden soňam perzentleriň.

– Muny, Ýegen sopy, körpäme bagışladym.

– Hak edipsiňiz, parz iş edipsiň. – Maňa golyny uzatdy:

– Hany, oglym, bări gel! – Alnynda oturtdy, kündügem aralyga aldy. – Sežde kyldym. Togap kyldym, saňa pederiňden nesip etsin, şul altyn kündük ýaly, ömrüň röwşen bolsyn, alnyň Hak açsyn!

Sopy aga ýagşy dilegler etdi. Zer-zerewşan kündügem ol dogalary özine siňdirip lowyrdagy, geleniň-gideniň göwnini götere-götere günbe-gün reňk açýardy, misli bir şamçyrag, gonagyň nazaryny egläp dur özünde. Agalarym bolsa kümüş kemeri bilen, tyllaýy guşak bilen hoşlaşypdylar. Biri ony warak tirjine çalyssa, biri aýnagonç ädige başa-baş sowdalaşypdy, kakamyzdan, ejelermizden bigeňeş. Tirjinem dargap ýatyr indi sürerligi galman, ädigem toza-toza, her gonjy bir ýerde, it çekeläp. Hudaýa şükür, altyn kündügiň başy bitin, dogaýy, sureli kündük gurat. Kakamyň Sopy aganyň aýdyşy ýaly, gudraty bilen öýmizi badahätlikden goraýan mukaddeslik. Ol kündük kakamyň Pygamber ýaşynda elden-ellere aýlandy. Soňra ejelerimiziň goşadan tutulan ak goýnunda hezil berdi. Ýuwaş-ýuwaş oba arasyň gezdi.

Altmyş üç ýaşyny toýlaýan aksakallar şol kündükde ele suw almagyň arzuwynda, ogullaryny öyerýänler şol kündükde süýjilik suwyny paýladylar. Ol diňe bir dirä ýaraman, ölä-de ýarady. Merhumy şol kündükde ýuwup arassaladylar. Onuň at-owazasy dag aşdy, barha gymmaty artdy. Ýone gözimiziň öñinde kakamyz garraýardy, ejelermiz garraýardy. Men eýýäm uniwersitetde okap ýördim. Parsçada ders berilýärди, azak-tenek arapça ýazmanam, okamagam öwrendim. Ýarym ýıldan soňky iki hepdelik rugsatda kündügiň düýbüniň iç gatyndaky göze görünmez ýerinde shaýa nagyş çekilýän çyzgyçda adymyň baş harplaryny arapça ýazdym. 0ýulyp ýazylansoň kümüssöw öwisdi, oňa simaba garylan altyn çaydym, köze tutdym, ýylmadym, o ýerjagaz gyzyla gaplandy, süňňüne şapylaşdy durdy, gorer-göze bildirenok eger-ege.

Okuwy gutaryp Aşgabatda işe galypdym. Öye bardygym kündügi

elden düşiremok, ýazgylary birin-birin ýat tuta-ýat tuta. Bir günem «Kakaň agyr» diýen habar geldi. Maşyna, otla gyssanyp, uçyp bardym. Kakam ebgarlan ekeni. Ähli hossary daşynda. Kakamyň aýagujunda çökdüm, ellerini owkalap, maňlaýyny sypadym. Kakam gözini açdy zordan: «0-oglum» diýdi. Ýene gözini tegeledi, geplemäge ysgynsyz, bir zat göresi gelyärmi, sorasy gelyärmi, gübे ýadyma düşdi, sandykdan kündügi çykardym, kakama görkezdim, kakam çalaja başyny atdy, oña elini degirdi-de, maňa süýşürdi. «Eýelik etgin!» diýdigidi. Şonda uly ýeňnemiň nebsewür göreviniň kündüge çüýlenenenini görüp, inim dyglady, dara-direde-de göwnim gümana gitdi. Soňra kakam iki ejeme gözini aylady, olam, «ynjytmagyn! «diýdigidi. So-da iň soňkyja demi boldy, ağaç ata atlandy-da gidiberdi. Kakamyň kyrky geçirinä kündük ýygnalmady, ýygnajagam bolmadyk. Ýanaşyk ýasaýan, rysky aýra şol uly ýeňnemiň öye geldigi iki gözü kündükdedi. Dili bilen gelemese-de gözü bilen iýip barýardy. Ol kindi dikmäni halamadym. Kakamyň kyrkynda, sadakasynda kündük ýene hyzmatda. Aladany sowup gaýtjak bolamda, ejem:

- Oglum! – diýip, gözüne ýaş aýlan ýaly etdi.
- Nähe, eje?!

Ýanyndajyk dyz epdim. Göwnüme gelşiçe gepledim.

-Az salyp gaýrat et, eje, göçirip äkiderin, şu mahal üstümde jaýym ýok, kireýine ýasaýan, gelniňem äkitsem äkidäýdim weli, jaýdan kösenýän, bahym jaý-a berjek diýýäler.

- Ýok, oglum, ony aýtjak bolamok. Ataň ojagyny taşlap gitmenem. Yöne şı ýeňnen bar-a, kündügi diläp goýanok.

Ýerimden zöwwe galyp, lampa çökdüm.

- Hä? Nähe? Diläp goýanok! 0ňkumy näme? Maňa ber-dä kakam, mirasdüser men-ä. Dilemäge neneň dili barýar? – Soňam morta aýtdym – Kakamy iki gezek jaýlasym gelenok. Tamasy tala daňlan ýaly bolsun. Sandyga salda gulpla, eje.

- Bor, oglum, bor. Sen razy bolmasaň, bermen.

- Ölsemem razy bolman, eje...

...Ejemiň görevi haýallapdy, gözüne ýorka inip. Aşgabatdaky göz keselhanasyna alyp gitdim. Bejerdiler. Bir aý gowrak bolyberende «Öýime äkit, balam» diýip özelenip duransoň alyp gaytdym. Gelsek gapy açyk, içeri weli tämiz. Sandyk gulply. Uly-kiçi gözaýdyň-a, görme-görşe geldi. Aýaklar ýygnanansoň sandygы açdym. Kündük ýok. Depe saçym düyrükdi. Açıram ejemde. Agamlara okdyryldym. Daşardaky otly ojakda taňka, tüňce şyglap

dur. Arasynda gap-gara kündük, gazandan beter garalyp giden. Zähräm ýarylypdy tas. Gyzgyn kündügi nädip garbanymy duýman galdyn. Şol kündük oda tutulyp, çay gaýnadylan. Suwuny agdardym. Ýeňňem geldi.

– Gaýynym gelýä sesini eşidip, gelen-gidene gap azlyk etmesin diýip, kündügi çykaraýdym.

Gaharyma gepläp bilmedim. Gyzgyny bilen kündügiň daşyna geçdim. Üýşmek çägä süssüräge-de sowatdym. Çägäni oýkaberdim, oýkaberdim janhowluna diýen ýaly. Mazaly iş edindim. Çägä arassalady, öňki kaddyna geliberdi. Sagdynja çöpe pagta orabam galan-gaçan ýerin gazaşdyrdym.

Ýene altyn öwsüberdi. Sandyga galdyrdym, ýüregim ýerine geldi. Gaýypdan kakamyň didary göründi. Gulagym shaňlady, «Berekella oglym» diýmesinden bolsun gerek.

Ejem bar, ejeligim bar, atam öyüme gatnawym ýygyja.

Bir gün iş sapary bilen barsam, ejem, ejeligim sortdyryp otyr.

– Hä, ejeler, bu nä bolyş?!

Ejem ilki dillendi.

– Ýeňňeňä netikazalygyny edendir.

– Düşünmedim, eje?

Ejeligim soň dillendi.

– Jan balam, altyn kündög-ä uly ýeňňeň gözümize basyp alandy. Doňaýandyryny, demimi içime dolyp.» Hernä uzaga-ha gitmän ekeni».

– Alsa berer-dä, wagtlaýynça gerekländir.

Ikisem gowşaksy aýtdy:

– Haý, näbileýin oglym.

– Jan balam, ikimizem oba arasyndaky toýa görünmäge gidemizde yzymyzda sandygy açan açar tapyp.

«Ýene önkisini gaýtalapdyr».

Agamam, şo ýeňňemem salamlaşmaga gelmedi, ýaşkiçi bolyp özim bardym. Ýeňňem agam bilen bileje çay sözüp otyran ekeni. Hal-ahwal soraşdyk, ondan-mundan gümür-ýamyr etdik. Ahyry kündükli meselä dolandym. Agam gödeksi gepledı.

– Kaka bir seňki däl inim. Hemmämiz deň şärik. Bizem ogullary.

– Ozal zady terekä salnanda paý, ülüş ýetdi ahyry, şaylary, mallary, türkmen halylary deň derman paýland-a. Bir körpesine bolsun edilmed-ä, agam. Indikiňiz näme?

Ýeňňem agzyny-burnuny towlady.

– Zat kime nesip etse, şonuňky.

– Men binesipd-ä onda? Basdaş agam-a kündüge göz gyzdyranok,

ala-böle siz...

Agam ýeňňemiň sözünü alyp göterdi.

-Biz -biz, ol-ol.

Ýeňňem agama at goşdy.

– Sen gyzlak, biz- ogullak. Gyzlak halyňa nämä gerek ol? Körekenlere berjekmi soñ? Ata maly giýewä düşenok.

Ýüregime tyg uruldy, çydadym.

– Özume gerek, gelneje. Men köpiň adamy. Öýüme her ýerden myhmanlar gelýär, höwesim şolaryň eline kündükde suw akytmak, süreleri okaşmak.

Gelnejem tarsa turdy, öz sandyklaryny açdy, kündüğü çykardı. Kündüğü görenimden kinäm aýryldy, öýkäm ýazyldy. Elime tutdurar öýdüp begendim. Gelnejem kükregine pugta gysdy.

– Biz ogul öýermeli, nowbahar oglymyz ýetişdi.

– Nämé diýjek bolýaň, gelneje?!

Agam perte aýtdy.

– Ulyja oglymyzy öýerde alaý?! – Aýalyna ümledi. – Ýygnaý!

Ýeňňem gözüme basyp, güjeňläp ýygşyrdy. Ejeme, ejeligime bolşy ýaly aýtdym. Ikisem deňine başyny ýaýkady.

– Özlerined-ä nesip etmez weli, nätjek, olam ogul, gelin...

Şol ýyllarda ilkinji romanym kitap bolyp çykypdy. Aýagulag alaryn ýa iki otагly jaýymy çalşyp giňärin diýen niyetde galamhakymam başyny bozman, amanat goýymda göterimine goýypdym. «Agamyňam, ýanýoldaşynyňam käkelemesiniň jany bar, elliři ýuka» diýägä-de galyňny, haladyny, toý çykajysyny özüm çekdim. Gelin geldi, toý sowyldy: «Indi-hä kündüğü giwşurarlar». Uly tamaly. Öz zadym üçin özim dilege bardym ýene.

– Ikinji oglymyzam öýermeli. Medinstituta saldym diýip arkaýynlanajaksyň.

– Ýuwürjim, kündüğü şoňa niyetleýän.

Üçünji ogullarynam ýokary okuw jaýyna eýdip-beýdip ýerleşdirdim. Öý-işik etmäge kömekleşdim. Kündük ýene maňa berilmeli. Şol bir gepi tapdylar:

– Körpämize niyetlaýäs.

Ejemem, ejeligimem baky däl ekeni. Belli günlerinde altyn kündük täretde, ele suw alyşda aýlandy. Ony elimizden ogryn alar öýden agamam, ýeňňemem öler ýaly gorkuda. Öz zadym bolsa-da beýtmek islemedim. Onda kakamyň, ejemiň, ejeligiň ruhy ynjajak. Onsoňam dogan, ýeňñe. Aýrylyp gitjek ýeriň yok ahyry. Yöne kündük göz öňümden gidenok hi-iç.

Menem indi altmyş ýaşap gelýärdim. Tegelek alty onlygy şaherde-de, obadaky atam öýümde-de bellemegiň arzuwynda. Doganlar bilen geňeşen ýagşy. Bu ýaşy özümem altyn kündük bilen toýlasam. Galamdaşlarym entek ony görenoklar. Görüp, synlap hayran galjaklaryna gözüm ýetik. Ejeme, ejeligime sadaka berip, toýa soñ başlaýsam. Türkmen agaň gadymy däbi şeýle.

Alnym dynçguni. Oňat görýän ulagym otly, ýata-tura gitmeli. Şenbe günü agşamy münseňem, şäherde oba golaý duralgada düşäýersiň. Oglanlykda gezen ýerlerim gözüme yp-yssy. Kakamy eşeklije gatnadan ýollarym. Pagta ýygan pellerim. Guşly-gumruly giňişlik. Sergingählikden, hoştap howadan keýpim zereň. Aýaklarym ýeňil ädile-ädile bardym kyblaýy atamyň, käbäm enelerimiň tünegine, ojagyna.

Kakam bar bolsa, ilki kakam bilen görüşerdim, ejem, ejeligim bolsa, öňürti olar bilen salamlaşardym. Gezek doganlaryňky, soñ ýeňneleriňki. Bary sag-salamat, Allaga şükür. Arman, uly agam, uly ýeňňem bihal. Dyz epip-epmänkäm açyk sandygy görkezdiler.

- Körpe iniň-ä oňarmady- agam ýüzi salyk gepledı.
- Sandygy açyp, kündügi alyp gidipdir, ýatyrkak- ýeňňem ýaka ýyrtmazynyň bări ýany.

Dûnýäm düňderildi, yraň ata-yraň ata çaykow. Ýeňňemiň pyşyrdysy zordan gulagyma ildi:

- Agzy hapa degýädi...

Uçurnyk bolyp durşyma içimi daraklap çykan sowala agamyň ýarym-ýalta jogabyny eşitdim.

- Satmaga bazara giden bolaýmasa...

Hyrra öwrüldim. Pikirim aýagyma duşak: Ogullaram özleriniň sandyk açysyny edipdird-ä», ejem, ejeligim deňine ýuwürdi: «Özlerined-ä nesip etmez weli, nätjek, ogul, gelin...?!» Jygyllyga nähili ýetenimem bilemok maşyn tutup. Kümuş, gyzyl, şay satylýan oturma, dik bazara siňdim, alyjylary, itekläp, ýykylyp, sürüp. Birden göräýdim. Hanha ol, elinde-de altyn kündük. Eňdim. Kimdir biri bilen söwdalaşýan bolara çemeli. Aňryk, çolarak ýere, derýa boýuna çekildiler. Aga oglu kündügi egninde göterip durdy, alarmanam pul sanaýardy. Edil şol wagtam, gürmekden çykyp ýetdim-ýetdim edemde, ketgen saçly, sakgal-sapyly bir degenek kündügi kakagada urdy Murgaba özünü. Bir eli kündükli, bir eli bilenem ýüzüp ugrady. Alyjy-da, aga ogly-da aňkaryp galdy. Menem badyma, eşigim- zadym bilen suwy

gulaçladym, jan durman. Yeri ýigrim baş ýaşly zaňnar altmyş
ýaşla ýetdirermi diýsene! Ogry aňyrky kenaraň çykybam «Ine,
alyп bilseň, al!» diýen terzde ony somlap-somlap zut gitdi.
Meniň gözümem, göwnümem altyn kündük bilen gitdi. Ýöne atamyň
yhlasy siňen mirasy, ýadygärligi ýeňňeme, agama, olaryň ogluna
nesip etmeýsi ýaly, soňky päliýamana-da nesip eder öýdemok.
«Haýyrly mal eýesini tapar» diýleni. Altyn kündük, göwnüme
bolmasa, aýlanyp, dolanyp öz elime gowşaýjak ýaly.
Gowşut ŞAMYÝEW.

«Garagum» žurnaly, 2004/6. Hekaýalar